

Sygn. akt II CSK 319/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa P. A.

przeciwko A. F.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 listopada 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 stycznia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące
siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2016 roku Sąd Okręgowy w S. uznał czynności prawne w postaci:

- umowy przewłaszczenia zawartej aktem notarialnym z dnia 8 lipca 2011 roku, repertorium A nr [...]1, przed notariuszem B. W. w S., pomiędzy dłużnikiem D. P. a pozwaną A. F., na mocy której D. P. przeniósł na rzecz A. F. własność udziału 1/2 części we własności działki gruntu numer [...], o powierzchni 0,0944 ha, zabudowanej budynkiem mieszkalnym, położonej w R., przy ulicy M. [...], dla której Sąd Rejonowy w G. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą [...],
- aneksu do umowy przewłaszczenia zawartej aktem notarialnym z dnia 13 stycznia 2015 roku, repertorium A nr [...]5, przed notariuszem B. W. w S., pomiędzy dłużnikiem D. P. a pozwaną A. F., za bezskuteczne w stosunku do powoda P. A. z tytułu przysługujących powodowi wierzytelności w stosunku do D. P..

Wyrokiem z dnia 5 stycznia 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację pozwanej A.F. i orzekł o kosztach postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wyzbywając się jedyne wartościowego składnika majątku na rzecz swojej partnerki D. P. świadomie dążył do pokrzywdzenia obecnych i przyszłych wierzycieli. Sąd Apelacyjny wskazał, że odtworzenie zamiaru dłużnika było możliwe przez analizę okoliczności towarzyszących zawarciu umowy przewłaszczenia oraz okoliczności, które nastąpiły po dokonaniu tej czynności. Faktyczny cel zawarcia umowy przewłaszczenia wynikał także z samej treści umowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego świadczy o tym wprowadzenie do umowy postanowienia, zgodnie z którym pozwana zobowiązała się nie zbywać przedmiotu przewłaszczenia do czasu spłaty zadłużenia przez D. P.. Zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego nie można przyjąć, że cel umowy, dokonanej pomiędzy osobami pozostającymi w związku faktycznym, mógł być inny, jak tylko usunięcie w płaszczyźnie prawnej wartościowego składnika z majątku dłużnika.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniosła pozwana, zaskarżając go w całości. Zarzuciła naruszenie art. 530 k.c., art. 527 § 1 i 2 k.c., art. 245 k.c., art. 247 k.c., art. 65 k.c., art. 5 k.c.

W odpowiedzi powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i nie obejmuje merytorycznego rozpatrywania skargi kasacyjnej. W razie stwierdzenia, że występuje co najmniej jedna z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi wystąpieniem przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Zdaniem skarżącej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które ujęła w formie pytań:

- „Czy zawarcie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie wierzytelności (*pactum fiduciae*), której postanowienia przewidują precyzyjny sposób rozliczenia pomiędzy zbywcą a nabywcą przedmiotu przewłaszczenia, w tym obowiązek rozliczenia się nabywcy z różnicy pomiędzy rzeczywistą wartością przedmiotu przewłaszczenia a rzeczywistą wartością zabezpieczonej wierzytelności w razie definitywnego zatrzymania własności przedmiotu przewłaszczenia lub jego sprzedaży przez nabywcę - może powodować skutek wskazany w art. 527 § 2 k.c.?";
- „Czy w razie zawarcia umowy przewłaszczenia o treści wskazanej w pkt „a” zbywcy, jeśli przyjąć, że przyszłemu wierzycielowi zbywcy co do zasady

przysługuje skarga pauliańska w stosunku do tej umowy i czy jego żądanie może być uznane za sprzeczne z art. 5 k.c., skoro powoduje skutek, iż nabywca zostaje pozbawiony całkowicie ochrony, którą sobie zapewnił zawierając umowę przewłaszczenia, zaś przyszły wierzyciel zbywcy ma możliwość w drodze egzekucji zająć wierzytelność przysługującą dłużnikowi od nabywcy przedmiotu przewłaszczenia, a zatem postąpić w sposób, który nie pozbawia nabywcy ochrony jego praw, a jednocześnie umożliwia wierzycielowi realizację jego roszczeń?".

Powołanie przesłanki objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagało przedstawienia dostrzeżonego zagadnienia prawnego z powołaniem konkretnych przepisów prawa, wykazania, że jest ono istotne, nowe, poważne i dotąd nierozwiązane w orzecznictwie sądowym, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia sprawy skarżącego, ale także innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.; z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r. niepubl.; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, niepubl.).

Przedstawione przez skarżącą pytania pozbawione są wskazanych cech. Skarżąca nie przedstawiła argumentów przemawiających za koniecznością podjęcia tej problematyki przez Sąd Najwyższy.

Sąd Najwyższy wyjaśnił już znaczenie czynności fiducjarnych w kontekście ich potencjalnego wpływu na stan pokrzywdzenia wierzycieli. W wyroku z dnia 24 września 2015 r., V CSK 667/14, OSNC 2016/7-8/94, dotyczącym przewłaszczenia nieruchomości jako czynności zaskarżonej skarga pauliańską wskazał, że „potrzeba uruchomienia zabezpieczenia w postaci tymczasowego przewłaszczenia może prowadzić do oceny, że nastąpił definitywny, odpłatny (i z reguły - ekwiwalentny) transfer nieruchomości na rzecz wierzyciela. Nieodpłatny charakter przewłaszczenia nieruchomości nie zwalnia powoda od wykazania zasadniczych (podstawowych) przesłanek skargi przewidzianych w art. 527 k.c., natomiast zwalnia go od wykazania wiedzy pozwanego o takich przesłankach”. W świetle przesłanek koniecznych, by skarga pauliańska stanowiła skuteczny środek ochrony, których istotą jest naganność postępowania obydwu stron

zaskarżonej czynności w połączeniu z pokrzywdzeniem wierzyciela zastosowanie art. 5 k.c. z natury rzeczy jest niemal wykluczone.

Nie zachodzi także przesłanka oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej. Oczywista zasadność tej skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności występuje wtedy, gdy bez wątpienia miały miejsce uchybienia, na które powołuje się skarżący i jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.). Nie może przy tym budzić wątpliwości i to, że wydane orzeczenie jest - na skutek stwierdzonego naruszenia - oczywiście błędne.

W niniejszej sprawie analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie potwierdza stanowiska o oczywistej zasadności wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Argumenty przedstawiane przez skarżącą pomijają, że proponowana przez nią metoda zaspokojenia wierzytelności jest utrudniona i obarczona większym ryzykiem.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek powoda zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

aw

jw